

ROČNÍK LXI

ŘÍJEN 2006

10

HLAS PRAVOSLAVÍ

OBSAH

MODLIDBA PÁNĚ _____ 3

OFICIÁLNÍ NÁVŠTĚVA
JEHO BLAŽENOSTI KRYŠTOFA,
ARCIBISKUPA PRAŽSKÉHO, METROPOLITY
ČESKÝCH ZEMÍ A SLOVENSKA, U JEHO
VŠESVATOSTI BARTOLOMĚJE I.,
ARCIBISKUPA KONSTANTINOPLE,
NOVÉHO ŘÍMA, A EKUMENICKÉHO
PATRIARCHY _____ 5

ROZHOVOR S VLADYKOU METROPOLITOU
KRYŠTOFEM _____ 7

ZASEDÁNÍ MEZINÁRODNÍ SMÍŠENÉ KOMISE
PRO TEOLOGICKÝ DIALOG MEZI
PRAVOSLAVNOU
A ŘÍMSKOKATOLICKOU CÍRKVÍ _____ 11

SVATÝ OHEŇ Z JERUZALÉMA _____ 12

JAK SPOUŠTĚT SÍŤ GENERACI X _____ 16

MALÁ VODNÍ ELEKTRÁRNA
SV. APOŠTOLŮ – OCHRANA
BOŽÍHO STVOŘENÍ _____ 18

JAK ŽIJEME _____ 19
Plzeň _____ 19
Vzpomínky za zesnulé _____ 19

NEPOMINE JEDINÉ PÍSMENKO
ZE ZÁKONA _____ 20

Sv. Nektarios Aiginský
9. /22. listopadu

Drazí otcové, bratři a sestry, milí čtenáři!

Rozšiřujeme vyhlášenou soutěž o nejhezčí prázdninové foto (viz HP č. 7/8) ještě o výtvarnou soutěž. Výtvarná díla se zimní, vánoční a hlavně pravoslavnou tematikou, prosím, zasílejte (vhodně zabalená) na adresu našeho ústředí: Dělostřelecká 7, 160 00 Praha 6 nebo na adresu: Boris Havel, Dlouhá 30, Hora Svate Kateřiny 435 46.

Duchovní otce a rodiče prosíme, aby se do soutěže také zapojili a dětem pomohli. Těšíme se na výsledek vaší práce.

vaše redakce

Zprava: Jeho Vsesvatost + Bartoloměj, arcibiskup Konstantinopole, Nového Říma a ekumenický patriarcha a Jeho Blaženost + Kryštof, arcibiskup pražský, metropolita českých zemí a Slovenska

MODLITBA PÁNĚ

Archimandrita Georgios

Představený posvátného monastýru sv. Gregoria na Svaté hoře Athos

I.

Otče náš, jenž jsi na nebesích

Modlitba Páně začíná tímto vzýváním. Pán nás učí, abychom mohli nazývat Boha Otcem.

Otcem proto, neboť On je tvůrcem a stvořitelem, dárce všeho života.

Otcem proto, neboť pro nás křesťany je rovněž dárce velkého blaha, totiž *nového obrácení*,¹ jež jsme mohli přijmout za své a kterým nás obdaroval skrze Ježíše Krista. V době před Kristem, protože jsme odpadli od našeho nebeského Otce, jsme od Něho nebyli pouze odloučeni, ale stali jsme se rovněž jeho nepřáteli. Ježíš Kristus, „*podle přirozenosti*“ Syn Boha Otce, nás prostřednictvím svého vtělení a ukřižování s Bohem Otcem usmířil a učinil nás jeho dětmi „*podle milosti*“. Se svatou tajinou křtu jsme obdrželi milost obrácení (osvojení si daru víry). Tak jsme se stali bratry Krista, jenž je prvorozeným mezi mnohými bratry.

On je Otcem proto, neboť nás obdarovává životem; a nejen životem, ale *svým* životem v Kristu.

Jak píše sv. Jan Zlatoústý: „Ten, který nazývá Boha Otcem, vyznává tímto prostým zvoláním, že je osvobozen od jha hříchu a zachráněn od věčných muk v pekle, že přijal spravedlivost, poctivost, posvěcení a vykoupení a nové obrácení... a dědictví a bratrství s jednorozeným Synem Božím, stejně jako dar Duchu Svatého.“ (*Výklad Evangelia*

sv. Matouše, 19. kázání, *Řečtí církevní Otcové*, sv. IX, s. 668.)

Tím, že nazýváme našeho Přesvatého Boha a všemohoucího Stvořitele všeho viditelného i neviditelného *Otcem*, vyznáváme to, co pro nás, své nehodné děti, učinil, ale hlavně to, co pro nás učinil skrze našeho Pána Ježíše Krista v Duchu Svatém. A tak se pomocí vzývání *Otce* přibližujeme do blízkosti trojediného Boha.

Svatý Maxim Vyznavač píše: „Vpravdě Pán učí (ty, kteří se modlí), aby se hned od začátku začali zabývat teologií. Rovněž nám představuje tajemnou cestu oné příčiny, již byly stvořeny všechny věci; neboť onou příčinou všeho je toliko On – sám Pán. Ve slovech modlitby je tedy obsaženo odhalení Otce, jeho jména a jeho království, abychom mohli od samého počátku prokazovat úctu a klanět se Trojici v jediném Bohu. Jménem Boha Otce je jedna z osob Božské Trojice – jednorozený Syn. A stejně tak je královstvím Boha Otce rovněž jedna z osob Božské Trojice – Duch Svatý.“ (*Tamtéž*, s. 256.)

Jeho nekonečná láska a dobrotivost nám dovolují a pobízejí nás, abychom Ho nazývali svým Otcem. Mysl zbožného člověka nad tím zůstává v úžasu. „Kdo mi dá křídla podobná křídům holubice?“ říká jeden ze žalmů. Svátý Řehoř Nysský píše: „A tak jsem schopný vystoupit nade všechny věci, jichž mohu postihnout smysly, nade všechny z nich, jež doznávají změny a bývají ve své nestálosti proměňovány... stoupat až k onomu Nezmě-

nitelnému a Neproměnitelnému, a pomocí nehybného a ničím neotřesitelného stavu své duše... v Něm spočinout nejdříve svou vůlí a poté Ho *vzývat* oním velmi důvěrným zvoláním „Otče“! Jakou duši musí mít ten, jenž rozmlouval s Bohem? Ach, jakou smělost? Jaké svědomí?“ (*O modlitbě, 2. kázání, Řečí církevní Otcové, sv. VIII, s. 43.*)

Jak nádherný, vznešený, nijak a ničím neocenitelný je tento dar. Tolikrát, kolikrát si jen přejeme, můžeme nazývat a volat Boha: „Náš Otče“. Když je křesťan učiněn hodným a zřetelně obdrží milost Ducha Svátého, pocítí ve svém srdci právě „otcovství“ Boha a své vlastní „synovství“. Pocituje ryzí synovskou lásku vůči Bohu Otci. Cítí se jako oddaný a milující syn milujícího Otce.

Sám Duch Svátý v našem srdci volá „*Abba, Otče*“, vytvářeje a utvrzuje toto křehké pouto lásky s Otcem. „Protože jste syny, Bůh poslal do našich srdcí Ducha svého Syna, volajícího *Abba, Otče*.“ (Ga 4,6)

Ve shodě s obrazem našeho nebeského Otce se i my lidé můžeme stát pravými duchovními nebo tělesnými otci, otci podle těla. Svátý Řehoř Palama učí, že Otcem nenazýváme Boha podle našich pozemských otců, ale naše pozemské otce nazýváme *otci* podle podobnosti Boha Otce; „... po Němž, jak říká sv. apoštol Pavel, jsou pojmenováni všichni pozemští i nebeští otcové“ (*2. řeč proti Řehořovi*).

Kolik lidí dnes strádá pro to, že neměli vlastní, řádné a vpravdě milující otce! Někdejší jinověrec, který se dal na cestu pravoslavi, řekl, že se stal pravoslavným, neboť pouze v pravoslaví našel právě duchovní otce; jde o dar, jenž v západním křesťanství už neexistuje. Pamatuji si případ rumunského spisovatele Vergila Georgia, který, jak sám uvádí, spatřil ve tváři svého prostého, avšak svatého Otce (kněze) tvář Boha. Toto vidění mu už nikdy nedovolilo sejít na sceně – opustit Boha – v jeho bouřlivém osobním životě.

Když nazýváme Boha „*Otče*“, uvědomujeme si jeho otcovskou péči o nás. Nejsme sirotky. Nejsme živi kvůli nějakému slepému předurčení či osudu! Jsme stvoření jeho lásky a jsme neustále pod jeho otcovským dohle-

dem a ochranou. Jeho usměrňující a léčivá láska může být spatřována dokonce i v životních strastech.

Svátý Kosma Eolský nám připomíná Boží otcovskou lásku takto: „Naší nejpřednější povinností je milovat našeho Boha, protože On nás obdaroval touto širou zemí, ve které můžeme dočasně přebývat, tolika nescíslnými bylinami, rostlinami, vodními zdroji, řekami, prameny, mořem, rybami, vzduchem, dnem, noci, ohněm, oblohou, hvězdami, sluncem a měsícem. Pro koho to vše Bůh učinil? Pro nás. Čím nám byl dlužen? Ničím. Všechno to jsou dary. Učinil nás lidskými bytostmi, a ne zvířaty. Učinil nás zbožnými a pravoslavnými křesťany, a ne bezbožnými a heretiky.“² I když nepřestáváme hřešit, stále s námi cítí soucit, jak to činí otec, a nezatrucuje nás k smrti, aby nás uvrhl do pekla, ale s otevřenou náručí očekává naše pokání. Očekává dobu, kdy budeme činit pokání a kdy přestaneme konat zlé skutky, ale budeme uskutečňovat už jen dobro, vyzpovídáme se ze svých hříchů a polepšíme se... jen tak nás Bůh obejmě jako své děti, políbí a uvede nás do Ráje, kde se budeme věčně radovat. Cožpak bychom takto milujícího Boha a takto milujícího Pána a Mistra neměli vroucně milovat, ale též – pokud by to bylo potřeba – i tisíckrát prolít vlastní krev za jeho lásku k nám, jakož i On prolil svoji vlastní krev za nás?“ (*Učení Kosmy Eolského, I. Menounou, Athény, s. 152.*)

Z důvěrného *vzývání* Boha jako našeho Otce proto vychází pocit bezpečí, jenž rozptyluje jakýkoli pocit nejistoty a strachu.

Je to pro nás velká čest nazývat Boha naším Otcem, ale i velká odpovědnost, neboť se musíme stát hodnými našeho nebeského Otce. Vzpomeňme proto nyní slova našeho Pána: „*Buďte tedy milosrdní, jako i Otec váš milosrdný jest.*“ (L 6,36.), „*Buďte tedy dokonalí, jako Otec váš nebeský dokonalý jest.*“ (Mt 5,48)

Svátý Nikodém Svatohorec na toto téma píše: „Z tohoto důvodu nás poučuje náš Pán o tom, jak se máme modlit k našemu Otci „podle milosti“, abychom byli až navěky chráněni milostí onoho nového obrácení – osvo-

jení si daru víry – abychom se stali Božími dětmi nejen skrze znovuzrození a křest, ale rovněž díky našemu úsilí a našim skutkům. Protože ten, kdo neuskutečňuje duchovní skutky milosrdenství, ale činí dílo satanovo, není hoden nazývat Otcem Boha, ale spíše ďábla, podle slova našeho Pána: „Vy z otce svého ďábla jste a žádosti otce svého chcete činit“ (J 8,44); to znamená, že ve spojení s ďáblem jsi narozen z otce – ďábla – a máš zalíbení v tom, že jednáš podle ďábelských žádostí tohoto svého otce. Pán Ježíš Kristus nám tak za prvé oznámil, že jsme byli vpravdě zrozeni jako Boží děti prostřednictvím znovu-

zrození ve svaté tajině křtu, a za druhé, že musíme uchránit znamení, chcete-li ctnosti našeho Otce, a nijak se za svůj vztah k Němu nestydět.“ (*Trvalém společenství, Athény 1887. s. 24.*)

pokračování příště, přeložil Michal Dvořáček

¹ *Řec. Niothesia znamená „nové vstípení, totiž do Kristovy Církve, tedy: nové obrácení“. Jde o osvojení si daru víry. (Pozn. překl.)*

² *Bludaři, tj. věřící jinak než tradiční křesťanství, zpravidla odsouzení církevním společenstvím. (Pozn. překl.)*

OFICIÁLNÍ NÁVŠTĚVA JEHO BLAŽENOSTI KRYŠTOFA, ARCIBISKUPA PRAŽSKÉHO, METROPOLITY ČESKÝCH ZEMÍ A SLOVENSKA, U JEHO VŠESVATOSTI BARTOLOMĚJE I., ARCIBISKUPA KONSTANTINOPOLE, NOVÉHO ŘÍMA, A EKUMENICKÉHO PATRIARCHY

Svou první oficiální návštěvu hlavy sesterské místní církve vykonal ve dnech 30. 9.–2. 10. 2006 Jeho Blaženost Kryštof, arcibiskup pražský, metropolita českých zemí a Slovenska. Vladyku metropolitu do Konstantinopole (dnešního tureckého Istanbulu), kde se nachází sídlo ekumenického patriarchy, „prvního mezi sobě rovnými biskupy“ pravoslavné Církve, doprovázeli Jeho Vysokopřeosvěcenost Ján, arcibiskup prešovský a Slovenska, o. ThDr. Štefan Šak, PhD., a o. archimandrita Jiří Stránský.

Slavnostní program začal v sobotu 30. 9. doxologií (díkuvzdáním) v patriarší katedrále sv. Jiří, které předsedal metropolita Kryštof. Poté se Jeho Blaženstvo spolu s ostatními členy delegace naší církve odebral do Trůnního sálu, kde byli přijati Jeho Všesvatostí patriarchou Bartolomějem I. spolu s dalšími hierarchy ekumenického trůnu. Při této příležitosti přednesl patriarcha projev, v němž vzácného hosta i s jeho doprovodem uvítal jménem konstantinopolské Matky Církve. Poukázal přitom na skutečnost, že právě péči kon-

stantinopolského patriarchátu bylo na území Velké Moravy hlášáno svatými věrozvěsty Cyrilem a Metodějem Kristovo evangelium. Metropolita Kryštof pak ve svém projevu poděkoval patriarchovi za pozvání k návštěvě Konstantinopole a všechny přítomné ve stručnosti informoval o aktuální situaci pravoslavi v České republice a na Slovensku. Poté se reprezentanti

naší církve v čele s metropolitou Kryštofem zúčastnili zasedání Komise pro mezipравoslavné vztahy, kde byly řešeny některé otázky převážně kanonického charakteru, mimo jiné i problematika pravoslavné diaspory. Po neoficiálním obědě pak vladyka metropolita s doprovodem navštívil chrám (dnes žel Bohu už jen muzeum) sv. Sofie. Navečer představitelé naší církve hostil v staroslavném monastýru Životodárného pramene (Zoodoschos Pigi či Životvorjaščij Istočnik) za hradbami staré Konstantinopole jeho představený Gennadios, metropolita sasimský.

Dne 1. 10. si konstantinopolská církev dle nového kalendáře připomíná svátek Záštity přsvaté Bohorodice, tedy zjevení Matky Boží ve Vlachernách, které se nacházejí jen několik kroků od budov patri-

archátu. V tento sváteční den, jenž letos připadl na neděli, sloužili Jeho Všesvatost Bartoloměj I. a Jeho Blaženost Kryštof spolu s Jeho

zleva: Jeho Všesvatost + Bartoloměj, arcibiskup Konstantinopole, Nového Říma a ekumenický patriarcha, Jeho Blaženost + Kryštof, arcibiskup pražský, metropolita českých zemí a Slovenska, Jeho Vysokopřeosvícenost † Ján, arcibiskup prešovský a Slovenska, o. archimandrita Jiří Stránský.

místní církve hodně sil a Božího požehnání v jeho náročné pastýřské službě. Při této příležitosti mu také předal svůj dar – stříbrné biskupské žezlo. Vladyka Kryštof poté pozdravil Jeho Všesvatost spolu s duchovními a pastvou konstantinopolského patriarchátu jménem duchovních a věřících Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku a jako připomínku své návštěvy v Konstantino-

Vysokopřeosvíceností Jánem a dalšími biskupy slavnostní svatou liturgií v patriarši katedrále sv. velikomučedníka Jiřího. Na závěr bohoslužby patriarcha Bartoloměj I. proslul krátký prosllov, ve kterém popřál novému prvnímu hierarchovi naší

církve věnoval mísu na svěcení vody z českého skla. Jeho Všesvatost také pozdravil vladyka Ján, jenž patriarchovi daroval obraz znázorňující jeden z mnoha nově postavených pravoslavných chrámů na Slovensku. Jeho slova o obětavosti sloven-

ských věřících hluboce zapůsobila na všechny přítomné. Nakonec patriarcha Bartoloměj I. vyznamenal otce Štefana Šaka a otce archi-

mandritu Jiřího, kteří sloužili svatou liturgií spolu s oběma hierarchy, náprsním křížem s ozdobami. Po ukončení božské liturgie pořádal Jeho Všesvatost patriarcha Bartoloměj I. slavnostní oficiální oběd k počtě Jeho Blaženosti metropolity Kryštofa.

V podvečerních hodinách patriarcha navštívil vladyku metropolitu a jeho průvodce v hotelu, kde byli ubytováni, a pozval je na neoficiální večeři do své rezidence nad Bosporem. Po společném stolování, které se neslo v neformálním, přátelském duchu, se patriarcha Bartoloměj s metropolitou Kryštofem, arcibiskupem Jánem a oběma kněžími rozloučil.

ROZHOVOR S VLADYKOU METROPOLITOU KRYŠTOFEM

Vladyko, od Vašeho zvolení metropolitou uplynulo již několik měsíců. Můžete toto období zhodnotit? Jaké změny přineslo ve Vašem osobním životě?

Průběh voleb a jejich výsledek pro mě bylo něčím, co jsem si nikdy nedovedl představit. Že budu losován a že budu vylosován. V okamžiku, kdy jsem byl podle apoštolských pravidel, podle Písma svatého, podle Skutků apoštolských vylosován, jsem měl zvláštní pocit. Stále ho mám a nedovedu jej vyjádřit. Pocit v první řadě velké vděčnosti a zároveň úžasu z toho, že konám úřad, na který nestačím, že nejsem dostatečně připraven, že nemám dostatečné vědomosti ani zkušenosti. Když se losovalo, přál jsem si, aby byl zvolen vladyka Ján, který byl druhým kandidátem. Hospodin Bůh rozhodl jinak. A tak jsem vstoupil do tohoto úřadu jako by ve snách a dlouho mi trvalo, než jsem se vzpamatoval.

Protože tíže tohoto úřadu a s ním spojená zodpovědnost je veliká. Jako křesťanský historik a učitel křesťanské sociologie vím, že je v první řadě důležité jednat s lidmi a že je nutno naši církev představit pravoslavnému světu. Je potřeba, abychom byli zapsáni do diptychu jako jedna z místních autokefálních pravoslavných církví. To je první stě-

Následujícího dne si delegace naší církve prohlédla v doprovodu metropolity Myr Lykijských Chrysostoma unikátní byzantské fresky a mozaiky v bývalém klášteře Chora (muzeum Kariye Cami) a poklonila se Matce Boží v dnes již velmi skromném vlachernském chrámu, kde vytéká pramen svaté vody.

Pobyt Jeho Blaženosti Kryštofa v Konstantinopoli je první z řady tradičních vzájemných návštěv hlav autokefálních pravoslavných církví, kterými nově zvolení první z hierarchů svědčí o vnitřní jednotě Církve Kristovy.

archimandrita Jiří Stránský

žejní úkol, jenž je kladen na nově zvoleného představitele místní pravoslavné církve. Na synodu, který jsme svolali v den intronizace 28. května, jsme jednali s Ruskou pravoslavnou církví. Jednali jsme o tom, jak budeme navštěvovat představitele jednotlivých pravoslavných církví, patriarchátů. V první řadě bylo důležité sjednat návštěvu Konstantinopolského patriarchátu.

Z návštěvy Konstantinopolského patriarchátu jste se právě vrátil. Jak tuto návštěvu hodnotíte?

Byla to klíčová návštěva. Konstantinopolský patriarchát je matkou naší místní pravoslavné církve, identita pravoslavných v Čechách, na Moravě a na Slovensku je cyrilometodějská. Právě konstantinopolský patriarcha svatý Fotios k nám v polovině 9. století vyslal svaté věrozvěsty Cyrila a Metoděje. Od té doby nezanikla jejich památka v našich zemích. Všichni lidé bez rozdílu vyznání, věřící i nevěřící, si tuto skutečnost uvědomují a váží si toho, co nám tehdy Konstantinopol dala – poznání Božího Slova, základy v oblasti kultury i hospodářství, např. vinařství, které dodnes na Moravě vzkvétá, dále architektura a mnoho dalších hodnot, z nichž dodnes čerpáme. To je jejich obrovská zásluha. Pro nás křesťany je důležité, že nám předali křesťanství v jeho původní apoštolské podobě. Víte, že Evangelium bylo napsáno v řečtině, že v řečtině byly slouženy i první bohoslužby a v Římě křesťané mluvili až do 5. století řecky. Jazyková identita křesťanské Církve byla řecká. Proto je významné, že zde bylo přijato křesťanství právě v této, řecké podobě.

Později se naše země připojily, či spíše byly přinuceny připojit se k západní duchovní kultuře. Paměť na to přímé čerpání tu ovšem zůstala. U nás pravoslavných legitimně v tom smyslu, že konáme stejné bohoslužby, jaké konali svatý Cyril a Metoděj. Jsme anebo se snažíme být stejní, jako byli oni. Pokorní, odevzdání do vůle Boží, apolitičtí. Některé církve opravdu pěstují politiku a nám se pak právě toto, její nepěstování, vyčítá. Pravoslavní programově nejenom nepěstují politiku, ale ani se nezabývají majetkem. U nás je na prvním místě vděčnost za to, co nám společnost dává, i za to, co jsme zdědili z minulosti. Právě v Konstantinopoli jsme tuto vděčnost církvi matce vyjádřili. Byli jsme přijati jako církev dcera, církev samostatná, která byla stále v úzkém kontaktu, v přátelství s Konstantinopolským patriarchátem.

Hned v prvních měsících svého úřadu jsem musel opustit představu, že jsem ve

snách jakýchsi modlitebních. Musel jsem si uvědomit, že to základní, co v práci každého duchovního je, je to, aby zůstal člověkem. Ztratit lidství znamená ztratit vše. Člověk má zůstat člověkem, jakým byl Ježíš Kristus, to znamená být pokorným, nést kříž, být připraven snést plivání, políčekování až nakonec i křížování, i když to již v naší společnosti není aktuální.

V této souvislosti si vlastně vzpomínám, že jsem již byl poplíván a že jsem již byl kamenován, ale to nebylo ani v České republice, ani na Slovensku. Kamenován jsem byl v Turecku a plivali na mě v Izraeli židovské děti. Zřejmě to měly nějak naučené. Bylo to velmi nepřijemné, i kamenování bylo zcela překvapivé. A to je to lidství, aby neoplácel násilím za násilí. Ani aby neoplácel za lži nebo nactiutrhání. Naopak, máme se, jak řekl pán Ježíš Kristus, za všechny modlit, i za své nepřátele.

My pravoslavní si bohužel musíme uvědomit, že kolem je mnoho lidí nepřejících pravoslaví. Je jenom ta skutečnost, že za deset let proběhla dvě sčítání lidu. Pravoslavná církev stonásobně zvýšila svůj počet. Ostatní církve, tzv. velké – evangelická, československá, ztratily polovinu svých věřících. Římstí katolíci ztratili milion a půl, nyní mají asi tři miliony věřících, jak říkají statistiky. Ještě nedávno patřilo ke katolické církvi asi 80 % našeho národa. To jsou velké prohry, které pochopitelně naši bratři hodnotí. A možná jsou mezi nimi i takoví, kteří si říkají, proč ti pravoslavní neztratili, ale naopak získali. Nejsou oni nám nebezpeční? Tím si vysvětlují různé útoky na naši církev, všelijaké a stále se opakující polopravdy. Že tady sem nepatříme, že jsme přišli z Východu, že se orientujeme špatně, protože se neorientujeme na Západ.

My se ale orientujeme spíše na jih, do Jeruzaléma k Božímu hrobu, kde je naše Matka, první křesťanská obec jeruzalémská. Avšak nejde jen o směřování geografické, především se snažíme jít do hloubky. Byli jsme vždy apolitičtí, a když nás někdo strká někam na Východ do bývalého Sovětského svazu mezi agenty Stb, KGB, tak je to veliký omyl. Tam církev nikdy nežíla, nežije a žít nebude.

Církev tu není od toho, aby pracovala politicky. To je třeba říci zcela jasně. Církev je tu od toho, aby zachraňovala duše. Církev je tu jako veliká nemocnice, jak říkáme staročesky – jako léčebnice. Přijímá ty, kteří se chtějí léčit, kteří jsou nemocní, vyznávají to, co mají těžkého na srdci, a církev má prostředky – svaté Tajiny, aby člověka trpícího léčila. Ne, aby někoho lustrovala, někoho vylučovala. Církev a její představitelé jsou tu od toho, aby mluvili o člověku jako o Božím stvoření, které v sobě nese obraz Boží. Aby každého, bez ohledu na společenské postavení nebo duševní či duchovní stav, povzbuzovala k pravému lidství. Aby ukazovala cesty přes údolí, které je často velmi trnité, neveselé – mám na mysli lidský život. Ale i za to Bohu děkujeme. Jde o to, abychom dokázali projít čestně, v naději, že všechny dobré věci, které hodláme učinit – ale zatím jsme to nestačili – sebe napravit, někomu pomoci, že v budoucnu tu možnost máme. Bůh je náš milující otec, který nás očekává s otevřenou náručí a nezavrhuje nás. Jako nebeský Otec, tak i církev a její představitelé otevírají náruč a jsou tu pro všechny, kteří jsou zarmoucení a hledají odpočinutí, a i pro ty, kteří mají radost a chtějí být vděční za veliké dary, jež nám Bůh dává. Tím můžeme prohlubovat svůj život – vděčností, odpuštěním. A ještě jednou opakuji, abychom neopláceli zlým za zlé, druhé slovy nezneuctívali, abychom si vážili člověka právě proto, že v každém člověku je obraz Boží.

Vladyko, dotkl jste se cyrilometodějských kořenů, cyrilometodějství, které žije v naší pravoslavné církvi. Jak vidíte situaci církve mezi ostatními církvemi? Mám na mysli tu skutečnost, o které se v církvi hovoří, že např. Církev československá husitská jako by měla ve společnosti určitý patent, specializaci na české husitství, osobu Mistra Jana Husa, podobně římská katolická měla pouze skrze poutě na Velehradě patent na cyrilometodějství a svaté Cyrila a Metoděje. Není v tomto naše církev mediálně trochu pozadu? Nemáme k tomu také co říci? Jakým způsobem by pravoslavná církev měla v tomto ohledu působit a zřetelně vy-

jadřovat určité nezpochybnitelné historické skutečnosti?

Myslím, že opravdu velmi pokulháváme v komunikaci se světem, a dokonce i ve schopnosti komunikovat sami se sebou. I naše vnitřní schopnost informovat se je velice slabá. I proto vnější svět neví, co jsme. Prostě to nedokážeme říci. A i když se o to snažíme, tak je to někdy sisyfóvská práce. Já sám jsem se mnohokrát o to pokoušel s Českou televizí a dalšími médii. Buď jsem byl odmítnut, nebo nakonec pořad nebyl odvysílán. Pochopitelně se nenechám odradit, ale není zde zájem nebo jsou tu kruhy, které si nepřejí, aby pravoslavná církev pravdu, kterou nese, dala vědět lidem.

Velice bych si přál, aby bylo známé naše stanovisko k osobě Mistra Jana Husa – že byl světec, že byl mučedník za pravdu Kristovu. Také jsem to řekl před televizní kamerou u příležitosti 6. července při svém malém poselství z Betlémské kaple. Ještě více mne bolí, že se jen málo ví, že jsme opravdu místní cyrilometodějská církev, že naše základy jsou dané svatými Cyrilem a Metodějem.

Vladyko, je vůbec možné uvažovat o včlenění cyrilometodějství do názvu církve?

To je dobrá myšlenka, stále to opakuji, jak si všimáte, a pokládám to za stěžejní. Záleží na sněmovních otcích sněmu místní církve, který se bude konat v příštím roce. Jestliže tam přijde patřičně formulovaná žádost, tato otázka bude jistě vážně prodiskutována. Chtěl jsem říci, že bych byl rád, abychom jednali o opravdové, legitimní připomínce svatých Cyrila a Metoděje. Jistě si vážíme toho, že stát jí má 5. července, ale my prostě svaté Cyrila a Metoděje světíme druhotně. Všichni pravoslavní nejen u nás, ale i v zahraničí vědí, že svátek svatých Cyrila a Metoděje je 24. května.

24. květen je svátek připomínaný všemi pravoslavnými lidmi po tisíciletí. Na rozdíl od Říma, který je exkomunikoval a vyloučil z jakékoliv vzpomínky po dobu téměř tisíce let. Po tuto dobu, kdy byli na Západě pranýřováni, my jsme je stále ctili a stále je ctíme 24. května. Proto jsem letošního roku vyzval

naše společenství pravoslavných v českých zemích, na Slovensku, v Polsku, abychom 24. května všichni společně slavili – modlitbně, pokorně na mikulčické akropoli, kde byl zatím odhalen největší cyrilometodějský chrám na Moravě, abychom tam sloužili liturgii a abychom všem připomněli to, o čem nyní hovořím. My jsme je nikdy, jako římsí katolíci, nevyloučili z kalendáře a neprohlásili za heretiky. My jsme je stále ctili. Proto my k nim máme ten nejdůvěrnější vztah, sloužíme a modlíme se stejnými slovy jako oni. V tom vidím onu významnou změnu v naší orientaci. Neflíkám ne 5. červenci, ale hlavně 24. květen, kdy je náš svátek. Ten bychom měli dostat do médií, aby si lidé uvědomili, že jsme cyrilometodějská církev. Že teprve působením naším a dalších osvícených lidí se mohli vrátit do západního liturgického kalendáře; samozřejmě za to jsme vděční. Ale je třeba říci i další pravdy. Stejně tak jsme vděční, že římskokatolická církev zrušila trojazyčný blud a uznala, že tisíc let bloudila, když zakazovala lidem modlit se v mateřském jazyce. Věříme tedy, že stejně jako zrušila tento blud, zruší také další, kterých se drží doposud, např. blud o papežské neomylnosti apod. Že tak zase bude církev jedna, za to se modlíme a přejeme si to. Zdá se nám, že to nejsou velké kroky, když se dříve tak lehce mohlo uskutečnit to, že se dnes všichni římsí katolíci modlí srozumitelně. Většina z nich už zapomněla, že se tisíc let museli modlit latinsky a že odsuzovali svatého Cyrila a Metoděje za to, že to prohlašovali za blud.

V tom, myslím, je naše církev aktuální, ale zároveň, pro určité kruhy, nebezpečná. I z toho důvodu je pro nás velice těžké a složité dostat se do sdělovacích prostředků. Vůbec mám dojem, že v určitých kruzích je na mne vyhlášeno embargo, protože tak, jak nyní mluvím k vám, tak mluvím všude. Jsem hluboce přesvědčen, že se jedná o věci pravdivé a nevyvratitelné, nad kterými je třeba se zamýšlet.

Například málo se ví, že první chrám přesvaté Bohorodice byl postavený za sv. Metoděje, biskupa moravského a panonského. Že

jej světil a že tam křtil členy přemyslovské knížecí rodiny. To víme ze zlomků, jež se zachovaly. Mimochodem, veškeré dokumenty o době cyrilometodějské a slovanské bohoslužbě byly velmi pečlivě vymýceny, dokumenty spáleny, zničeny, aby se nic nedochovalo. Z chrámu Panny Marie dnes můžete vidět jen několik kamenů, neboť byl úplně zničen v 11. století, aby žádná památka nezůstala. Stejně tak všechny cyrilometodějské chrámy na Velké Moravě a jinde byly strženy, aby nezůstala žádná památka na svatého Cyrila a Metoděje. Byly to Lidice 9. a 11. století. To je třeba připomenout, protože si to málokdo uvědomuje. Tyto Lidice dělali latinští misionáři a představitelé latinské církve. To jsou slova, která jsou nevyvratitelná. Ale těžko je dnes můžete ve sdělovacích prostředcích říkat. Stačí si jen uvědomit, z jakých peněz či zdrojů se naše sdělovací prostředky platí. Pak je jasné, že je nemožné, aby takové pravdy zazněly. Pomluvy, polopравdy, lži – ty máte v denících na každé stránce.

Jaké jsou, vладыko, další možnosti v péči o naši budoucnost, další možnosti v péči o naše pravoslavné děti?

I zde musíme jít cestou hluboké pokory a vděčnosti Bohu za jeho veliké dary. Mezi těmi dary na prvním místě stojí děti. Možná se o mně ví, že od počátku svého duchovenského působení jsem pečoval zvláště o děti. Jak ve farnosti, tak i v eparchii. Ze začátku to bylo všechno tajné. Besídek se však zúčastnilo, i když to státní mocí nebylo milé, množství dětí. Vyučovalo se náboženství. V současné době to pokračuje, ale těžko, těžko. Děti prý mají málo času, jsou velmi vytížené. I tak organizujeme dětské tábory, dětská setkání – vánoční, novoroční, aby se pravoslavné děti setkaly, aby se poznaly, aby společně pochopily, že patří do jedné velké rodiny pravoslavné Církve. A to nejen u nás, ale i v dalších evropských zemích. Aby pochopily, že nejsou osamoceny. Je to důležité, protože ani pro věřící děti samotné to není jednoduché, když jsou ve škole jediné. Proto by měly eparchie a farnosti taková setkání dětí pořádat co nejčastěji. Aby naše děti viděly, že pravoslaví je také pro ně veliký dar,

jejich identita. Je třeba podporovat do dobré, zdravé vědomí, že to je správně. Aby se nenechaly ubít polopravdami, které kolem sebe stále slyšíme, že pravoslavná církev je ruská, že je to církev KGB nebo bolševiků, a že to tedy nemá smysl, protože tady je ten západní svět. Tomu všemu, když mladý člověk stále slyší, může podlehnout. Bránit se lze také tak, že budeme dávat mladé lidi dohromady. Konají se pouti na všechna svatá místa na našem území, kde mohou být děti i dospělí pohromadě. Vzájemný

kontakt je ovšem třeba pěstovat už na farnostech. Zdravý farní život pravoslavných dětí i dospělých je nutným základem pro další dobré fungování celé naší místní pravoslavné církve.

Vážený vladyko, za redakci Hlasu pravoslaví Vám děkuji za rozhovor.

Připravil Boris.

ZASEDÁNÍ MEZINÁRODNÍ SMÍŠENÉ KOMISE PRO TEOLOGICKÝ DIALOG MEZI PRAVOSLAVNOU A ŘÍMSKOKATOLICKOU CÍRKVÍ

Mezi 18. a 25. zářím letošního roku se v srbském Bělehradu konalo zasedání smíšené komise pro teologický dialog mezi pravoslavnou a římskokatolickou církví. Před delegáty jednotlivých církví ležel nelehký úkol navázat na práci dřívějších smíšených komisí, které se přestaly pravidelně scházet před šesti lety v důsledku problémů kolem tzv. řeckokatolické církve (uniatů).

Smíšená komise má 30 pravoslavných a stejný počet římskokatolických členů. Setkání společně předsedali pergamský metropolit a jeden z nejznámějších pravoslavných teologů dneška vladyka Jan Ziziulas (Konstantinopolský patriarchát) a kardinál Walter Kasper, předseda Papežské rady pro jednotu křesťanů. Role hostitele se ujala Srbská pravoslavná církev. Členové smíšené komise byli také přijati Jeho Svatostí srbským patriarchou Pavlem, prezidentem Srbské republiky Borisem Tadićem a srbským ministerským předsedou dr. Vojislavem Koštunicou. Zasedání se účastnily všechny místní (autokefální a autonomní) pravoslavné církve s výjimkou církve bulharské, jejíž reprezentanti se z technických důvodů nemohli dostavit. Pravoslavnou církev v Českých zemích a na Slovensku zastupovali otec ThDr. Václav Ježek, PhD., a otec archimandrita Jiří Stránský.

Tématem všech zasedání byla diskuse nad dokumentem nazvaným Eklesiologické a kanonické důsledky svátostné podstaty Církve: konciliarita a autorita v Církvi. Tento text byl připraven smíšeným koordinačním výborem v roce 1990 v Moskvě, ale dosud nebyl projednán v plénu kvůli jiným, naléhavějším otázkám. Diskusi nad tímto dokumentem, který se pokouší o formulování společných vyjádření ohledně podstaty Církve, přijatelných pro obě strany, se nepodařilo ukončit; v rokování by se mělo pokračovat příští rok v Itálii.

Setkání probíhalo v přátelském duchu, i když bylo zjevné, že se hovoří o tématu, na něž mají obě církve často velmi odlišný názor. Například pravoslavní se nikdy nemohou ztotožnit s pyramidálním, monarchistickým pohledem na církve, v jejímž čele stojí jeden biskup (papež). V průběhu rokování navíc vyšlo najevo, že jak pravoslavní, tak i římská katolická církev nemají na určité otázky jednotný názor ani v rámci svého vlastního církevního společenství. Celkově je však možno „Bělehrad 2006“ hodnotit pozitivně. Je důležité, že se obě církve přes všechny těžkosti rozhodly pokračovat v dialogu, který je jediným možným způsobem vedení seriózní teologické debaty o problémech, jež nám mimo jiné brání i ve společném slavení Eucharistie.

archimandrita Jiří Stránský

SVATÝ OHEŇ Z JERUZALÉMA

Zázrak, který se každoročně opakuje před objektivy kamer

Děje se už téměř dva tisíce let. Pokaždé, když se na Velikonoce lidé sejdou v jeruzalémském Chrámu Božího hrobu, zavře se kněz do malé kapličky a vrátí se se zázračným ohněm, který nepálí, zato způsobí podivuhodné záblesky a vyřadí televizní kamery. Podívejme se přímo na místo zázraku, který vědci dodnes nedokázali objasnit...

Chrámu Božího hrobu v Jeruzalémě se nachází, jak jinak, na Golgotě. To je v místech ukřižování, uložení do hrobu a zmrtvýchvstání Krista. Řekněme si jen pro pochopení souvislosti, že ve Starém zákoně je psáno, že „ten, kdo, je pověšen [na kůlu], je zlořečený Bohem“. Židovské trestní právo obsahuje jen čtyři druhy poprav: ukamenování, upálení, seutnutí a zardoušení. Podle tohoto starého zvyku však bývá ukamenovaný rouhač navíc pověšen mrtvý na kříž, právě na znamení, že je zlořečený i Bohem. Dovedete si představit ten hněv, když „největšího rouhače“ Ježíše Nazaretského takto pověsili rovnou zaživa. Projdete-li křesťanskou čtvrtí až na konec Via Dolorosa – Bolestné neboli Křížové cesty, ocitnete se právě na Golgotě, před Chrámem Božího hrobu.

Pár slov o stavbě Chrámu

Chrámu Božího hrobu dal postavit císař Konstantin ve 4. století n. l. Předtím tu stál Afroditin chrám, který tu nechal vystavět císař Hadrián roku 135 n. l. a při jehož stavbě byl celý prostor kolem Golgoty zasypán. Když Konstantin nechal Afroditin chrám zbořit i se základy a odklidit veškerou navážku, objevila se i jeskyně, v níž měl být pohřben Ježíš Kristus – prostor s kamennou lavicí, jen jedním prázdným hrobem (ojedinělý případ), a to po pravé straně, přesně jak udává Bible.

V rukou šesti církví

Chrámu byl několikrát zničen a znovu obnoven, dnešní podoba pochází částečně z 12. století a částečně ze století 19. Zabírá asi 100×120 metrů. Je symbolem rozštěpení křesťanství a často zde dochází k nábožensky motivovaným útokům. I vybavení interiéru dnes odráží po staletí probíhající soupeření jednotlivých

církví. „Působí dosti bizarně“, říkají návštěvníci. Je to prý „nepřehledná soustava nepravidelných prostor, kaplí a zákoutí.“ Šest církví tu má navzájem rozdělen prostor přízemí, pater i podzemí s přesností na centimetry.

Klíč k Chrámu má v rukou muslim

Ke všemu je klíč v rukou muslimů. „Figurujeme jako neutrální prostředníci mezi šesti hlavními církvemi – Armény, Řeky, kopty, římskými katolíky, Etiopany a Syřany,“ říká pětapadesátiletý Vadžich Jakob Nusejbech, muslim, který je dveřníkem Chrámu Božího hrobu. „Začalo to v roce 638. V té době se zmocnil Jeruzaléma po dvou letech obléhání kalif Omar al' Hatab, vládce obrovské muslimské říše. Rodina Nusejbechů sem následovala svého vůdce.“ Rodinná tradice trvá již 1 368 let. Dnešní klíč k Chrámu váží půl kilogramu a je půl metru dlouhý.

Velikonoční Pascha

Pro jednotlivé křesťanské církve jsou pochopitelně největším svátkem Velikonoce, které ovšem obvykle slaví v různé termíny, snad aby se příliš nepřely. Faktem ale je, že součástí pravoslavného obřadu jsou i příslušníci ostatních církví a že svatý oheň putuje i do muslimských mešit.

V sobotní poledne, den před pravoslavnou Paschou neboli svátkem Vzkříšení, se tu koná velkolepý obřad, při němž se dějí věci, nad nimiž zůstává rozum stát. Pravoslavný patriarcha se zavře do Kuvuklie – kapličky s údajným Kristovým hrobem, která stojí uprostřed Chrámu – a vyjde ven s ohněm, jenž prý uvnitř vznikne bez škrtnutí jediné zápalky.

Podivné záblesky a světla blahodatného ohně

Během samotného obřadu Sestoupení blahodatného ohně se děje celá řada divů,

paranormálních jevů či chcete-li, zázraků, které vědci dosud neobjasnili. Zvláštní je, že se o to na akademické rovině vlastně ani nepokusili. Středověké rozdělení duchovní a světské moci zřejmě funguje stále dobře a vědci se s hlavními církvemi v tichosti vzájemně respektují. V prostoru Chrámu se při obřadu objevují podivné záblesky a světla, ikony začnou myrotočit – to jest záhadně vonět, někdy se samy zapalují olejové lampy a oheň po nějaký čas vůbec nepálí a nespaluje.

Pod dohledem televizních kamer

V roce 2003 byl poprvé obřad živě přenášen také televizními kamerami ruské televize NTV, která získala zvláštní povolení jeruzalémských úřadů. Kamery však dostávají „zabrat“. Některé kamery se vypínají, u jiných dochází k poruchám barevnosti obrazu a zachycují jakési podivné světelné jevy. Další rok se už zaměstnanci NTV, poučení, vážně připravují na to, že se může stát cokoli nadpřirozeného.

Zázrak s dlouho historií

Poprvé je prý svědkem sestoupení svatého ohně apoštol Petr někdy kolem roku 34 n. l. Muslimský historik Al-Biruni (973–1048) se zmiňuje o tom, že jednou byl patriarchovi podstrčen místo knotu měděný drát, aby se zázrak nemohl stát a svíce nevzplála; avšak ta přesto vzplála. Rovněž jednou měly hořet lampy naplněné vodou místo olejem. Řada historických příběhů vypráví o tom, jak se někteří nevěřící, mocnáři a muslimové chtěli přesvědčit o podvodném zázraku, ale oheň se přesto, i bez přítomnosti kněží, v kapli objevil.

Když patriarchovi zabránili vstoupit aneb Rozštíplý sloup

Celé sérii fantastických svědectví a faktů z historie každoročního zázraku dominuje příběh, který se udál roku 1579 za sultána Murata IV. Arménští kněží v čele se svým patriarchou podplatili sultánovu stráž Božího hrobu a zamkli se v Chrámu, aby zlomili „monopol“ pra-

voslavných. Pravoslavný patriarcha Sofronios IV. tak zůstal stát se svým zástupcem u vchodu. V zoufalství poklekne před levým sloupovím a začne se modlit. Vtom se jeden z těchto sloupů svísele rozštípně a oheň se zablýská po boku patriarchy. Rozštípnutý sloup tu stojí dodnes. **Bůh ochrání člověka před pádem, ale ne před lidmi...**

Muslim jménem Muezzin, zvaný také Tou-nom, pozoroval zázračnou událost z minaretu mešity, jež stojí naproti Chrámu, a uvěřil ve vzkříšení Krista. Zatímco turečtí vojáci hlídali na blízké zdi, muslim vykřičí, že Kristus je pravý Bůh a skočí z minaretu z výšky

téměř deseti metrů. Stal se další zázrak – muslimovi po pádu nic nebylo. Kameny pod minaretem se jako by proměnily ve vosk a muslim zde zanechával své otisky nohou. Turkové se je údajně pokusili odstranit, ale bez úspěchu. Zatímco Bůh možná zachránil muslima při pádu z deseti metrů, před svými bývalými souvěrci muslim už záchranu nenašel. Upálili ho zaživa poblíž Chrámu.

Obřad Sestoupení blahodatného ohně

Údajný zázrak Sestoupení blahodatného ohně je v centru pozornosti všech církví a obyvatel Jeruzaléma. Série historických událostí ustanovila nezadatelné právo na vykonání obřadu Pravoslavné církvi. Podle tradice ten den či rok, kdy nesestoupí blahodatný oheň, bude poslední, a samotný Chrám bude zničen. Podle jiných by jen Pravoslavná církev přišla o svá práva na obřad. V různých letech trvalo mučivé očekávání ohně od pěti minut do dlouhých několika hodin. Roku 1102 n. l. sestoupil blahodatný oheň dokonce s jednodenním zpožděním, když nejposvátnější místa zabrali Frankové a vystěhovali Řeky z klášterů. Když byli kněží puštěni zpět, oheň sestoupil (z technického hlediska by se mělo říkat spíše „vystoupil“, viz níže).

Ráno Svaté soboty – důkladné prohledávání

A jak onen zázrak vlastně probíhá? V sobotu ráno nastoupí do Chrámu zástupci všech

zinteresaných institucí, včetně konkurenčních církví, a v deset hodin začíná důkladné prohledávání. To má zajistit, aby v Kuvuklii čili kapliče s jeskyní Božího hrobu nebylo opravdu nic, co by mohlo fyzicky vyvolat oheň. Kontrola není nijak symbolická, protože církve jsou motivované možností získat v případě neúspěchu pravoslavných práva na obřad. Prohlídka končí v 11 hodin. Dveře jsou následně zapečetěny včelím voskem a jednotlivé autority do něj otisknou své pečete.

Poledne – příchod procesí a líbání ruky

Obřad začíná přesně v poledne. Nejdříve přichází procesí, pak patriarcha vstupuje do hrobu a následně odříká modlitby za příchod zázračného ohně. Podle tradice přichází pravoslavný patriarcha se svojí eskortou, složenou z arcikněží, kněží, farářů a arménského patriarchy, a za pietního vyzvánění zvonků vstupují do nejsvětějšího chrámu Vzkříšení. Než vstoupí patriarcha, kostelník přináší svíci věčného světla, která byla pro dnešní den uhašena, aby ji znovu zapálil svatý oheň. Vnitřním vchodem chrámu apoštola Jakuba přichází patriarcha na kněžiště a usedá na patriarchův trůn. Představitelé Arménů, Arabů, koptů a ostatních církví následně přistoupí k trůnu a políbí obřadně jeho ruku. Pokud by to neudělali, nemohli by dostat z patriarchovy ruky oheň!

Rozpečetění a vstup do Božího hrobu

Svaté procesí pak třikrát obejde kapličku Božího hrobu, než se patriarcha zastaví před jejím vchodem. Kuvuklie je rozpečetěna a patriarcha svléká svůj posvátný oděv, takže zůstane pouze v bílém rouchu. Následně starosta Jerusaléma se šéfem policie, oba přede všemi přihlížejícími, patriarchu prohledají, aby ověřili, že s sebou nemá nic, co by mohlo vydávat světlo nebo rozžít oheň. Jeruzalémský patriarcha dostává uhašené svíce a vstupuje s arménským zástupcem dovnitř.

Jakým způsobem se světlo objevuje

Všechny svíce jsou tu zhaslé. Nic nehodí ani v jeskyni, ani jinde v kapliče. Všude je

tma. Uvnitř Božího hrobu patriarcha pokleká na kolena a provádí arcidiecézní modlitbu. Přečte zvláštní požehnání a vyzývá Ježíše Krista, aby seslal svůj posvátný oheň a požehnal tímto darem lidu. V absolutním tichu během patriarchovy modlitby se prý ozývá jakési syčení a téměř ve stejnou chvíli se všude objevují modrobílé záblesky svatého ohně, jako by miliony fotoaparátů blýskaly, a svíce se samy zapalují.

Oheň, který vůbec nepálí

Takto se zapálí i svíce věčného světla, které přinesl patriarcha. Současně s tím dav začíná jásat a slzy štěstí a víry stékají na tvářích lidí. Na pár chvil nemá svatý oheň normál-

ní vlastnosti ohně. Všichni se ohněm omývají, strkají do něho ruce a krouží svíčkami kolem obličeje. Nechytnou ani vlasy, ani chlupy. Říká se, že jde o prvních pět až deset minut, kdy patriarcha vystoupí z Kuvuklie a osobně ho rozdává věřícím. Někteří tvrdí, že každý se může dotknout plamene až 33 svíček během celých 33 minut.

Zázrak vlastníma očima patriarchy

Protože kamery ani nikdo jiný kromě patriarchy nemá právo vstoupit do hrobky v čase zázraku, můžeme o tom, co se v Božím hrobě děje, spekulovat. Pravoslavný patriarcha Diodoros ovšem vychází vstříc se svým autentickým popisem (Zda mu věřit, je už jen na vás.): „Vstoupím do hrobky a kleknu v bohobojnosti před místo, kde Kristus po své smrti ulehl a kde znovu vstal z mrtvých... Najdu si cestu temnotou k vnitřní komoře, ve které padnu na kolena. Tady řeknu určité modlitby, které nám byly předány během staletí, a když je dořeknu, čekám. Někdy mohou čekat pár minut, ale normálně se zázrak stává okamžitě poté, co odříkám modlitby.“

Nedefinovatelné modravé světlo

„Z jádra právě toho kamene, na kterém Ježíš ležel, se začne linout nedefinovatelné světlo,“ popisuje patriarcha Diodoros. „Obvykle má modrou barvu, ale barva se může změnit a získat mnoho různých odstínů. Ne-

lze to popsat slovy. Světlo stoupá z kamene jako mlha z jezera – vypadá to skoro, jako by ten kámen byl pokrytý vlhkým mrakem, ale je to světlo. To světlo se každým rokem chová jinak. Někdy pokrývá jen ten kámen, zatímco jindy ozáří celý hrob, takže lidé, kteří stojí venku a podívají se dovnitř, ho uvidí plný světla.“

Jak se tajemné světlo promění v plamen

A jak se takové světlo promění v plamen? „To světlo nepálí – za celých 16 let, co jsem jeruzalémským patriarchou a přijímám svatý oheň, mi nikdy vous neohořel. To světlo

má jinou konzistenci než normální oheň, jaký hoří v olejové lampě... V určitou chvíli světlo začne stoupat a vytvoří sloup, ve kterém má ten oheň jinou povahu, takže z něj mohu zapálit svíce. Když získám plamen pro své svíce, vyjdu ven a dám oheň nejprve arménskému patriarchovi a pak koptskému. Pak předávám plamen všem lidem v Chrámu.“

Proč není tento zázrak známý na Západě?

Proč se o tomto zázraku na Západě téměř neví? V protestantských oblastech je to do určité míry pochopitelné – chybí tu jakákoli tradice zázraků, lidé neví, jak je chápat, a v novinách se o nich dočtete zřídka. V katolické tradici je ovšem o zázraky zájem velký. Proč se tedy o něm neví? Odpověď tu může být jediná. Katolická církev nemá o jeho známost zájem, protože na obřadu nemá žádné zástupce – účastní se ho jen pravoslavné církve. A zázrak se ke všemu děje jen na pravoslavné Velikonocce.

Vrcholný podvod, nebo skutečná fyzikální záhada?

Tak jako u jiných zázraků, i v tomto případě existuje množství lidí, kteří věří, že jde o vrcholný podvod pravoslavné církve. Říká se, že patriarcha má v hrobě ukrytý zapalovač. To je úsměvné, protože zapalovače existují teprve od 16. století, benzínové od 19. století. Daly by se však najít realističtější způsoby; EPOCHA uvažuje například o tom, že skála hrobu by mohla obsahovat křemen,

jímž by šlo vykresat jiskru. V úvahu přicházejí rovněž plyny, které se tu mohou ze země vylučovat, ačkoli i ty by bylo nutno nějak zapálit. Úvaha o ještě horkém knotu pohoří, než procesí třikrát obejde Kuvuklii a proběhnou všechny ceremonie, musí být úplně studený. Vysvětlení elektromagnetickým jevem je už

blízko k zázraku a naše věda tyto mechanismy zatím neovládá.

Byl zázrak zachycen na video?

Pro verzi, že jde o skutečnou fyzikální záhadu, hovoří skutečnost, že záhadný jev se neomezuje jen na církevního patriar-

chu a místo hrobu v kapličece, kam nikdo nevidí. Tisíce poutníků tvrdí, že se jim v Chrámu také zapálila svíčka sama od sebe, ještě dříve než patriarcha vyšel ven. A svíce se samy zapalují i představitelům jiných církví.

Podle šetření EPOCHY by měl existovat jen jediný videozáznam, na kterém je rozlínání svíce, i když nedokonale, zachyceno. Jde o záznam inženýra Souhela Nabdiela z Betléma. Roku 1996 nafilmoval dramatickou scénu potměného Chrámu, ve které jedna ruská jeptiška z davu naráz vykřikne a třesoucíma se rukama se začne křížovat, zatímco ostatní se přidají k jáсотu a oheň se viditelně rozhořívá na svíci, kterou drží v ruce.

Nahrávky a fotografie fascinujících záblesků

Za poslední léta, co je obřad živě přenášen také televizí, se ovšem podařilo nafilmovat a nafotit celou řadu světelných úkazů, od jakýchsi ohnivých obláček visících ve vzduchu přes modravé křivolaké záblesky připomínající záblesky z fotoaparátů po celistvou modrou záři a záblesky. Některé lze v nízkém rozlišení zhlédnout na internetové adrese www.holyfire.org/eng/video.htm. Zbývá jen doufat, že se časem podaří získat povolení k nafilmování toho, co se děje uvnitř Božího hrobu.

Dalibor Novák

článek je převzat z časopisu EPOCHA, 19/2006

JAK SPOUŠTĚT SÍŤE GENERACI X

jeromonach Ambrose Young

dokončení

Podle toho, co mi řekli, je nejdůležitější, že na rozdíl od většiny lidí z naší starší generace:

1. Řada mladých lidí ve skutečnosti hledá něco, pro co je možné žít a umřít, a když objeví světce, často jsou naplněni obdivem, protože postrádají opravdové, nesobecké a obětavé hrdiny, kteří by byli jiní než umělé, plastické a nabubřelé celebrity naší doby. Proto jim musíme dát možnost dosáhnout ctnosti v jejich životě například takovými slovy: „Buď sluhou ve svém domě, abys dělal něco nezištně, abys pomohl svým rodičům, zvláště v něčem, co není na první pohled patrné, co je anonymní.“ Bohužel dnešní dospělí od mladých lidí prakticky nic neočekávají. Vymyslíme si pro ně všelijaké omluvy, jako například problém nedostatku pozornosti, nebo jim předpisujeme prášky, usazujeme je k televizi a nic od nich nečekáme. Nikdo z nás by neměl nadále věřit této falešné představě o mládeži.

2. *Generace X* byla mnohokrát ponechána – rodiči, učiteli, přáteli – svému osudu, a proto je velice důležité, abychom pro ně byli (zvláště kněží) opravdovým příkladem stálosti, aby mladí lidé věděli, že je zítřka neopustíme, jako to udělali všichni ostatní. To kromě jiného znamená plnit si důsledně své závazky, ale od nich očekávat totéž. Musíme od nich mnoho očekávat, ale musíme být také připraveni na zkoušku z jejich strany, abychom dokázali, nakolik jsme skuteční: „Když tě podvedu, budeš mě mít i nadále rád?“ Moje generace se v šedesátých letech ptala: „Jaký je smysl života, jaký je smysl mého života?“ Ale mládež se dnes ptá na něco úplně jiného; ptají se: „Budeš se mnou, i když se bude dít cokoliv?“ Táhne se na to sami sebe, přátel i nás, táhne se na to Boha a jeho církve.

3. Je velice důležité představit mladým lidem pravoslavní ne jako souhrn duševních cvičení, pravidel a kánonů, ale jako živou cestu života. Proto nesmíme podceňovat takové maličkosti jako pozvání na oběd do vaší rodiny (a mít přítom na paměti, že leckterý z nich celý svůj život jedl jen před televizí). Musíme jim dát možnost trávit čas s pravoslavními lidmi všech věkových kategorií, aby se tvářili v tvář setkání s každodenním životem pravoslavní.

4. Je třeba pořádat poutě do klášterů a na jiná svatá místa (...). A také mít na paměti, že tato mládež je často zcela odříznuta od přírodních krás, a proto je nutno pořádat cesty do hor a lesů, aby mohla příroda pozvednout jejich duše k Tvůrci. Na těchto cestách musíme najít čas na modlitbu nebo zpěv akatistů. Mladí lidé bývají rádi spolu, a podobné cesty musí být tedy organizovány jako skupinové.

5. Pokud je možnost, upřímně se zajímejte o to, co zajímá je – o sportovní události, vzájemné debaty a podobně – často z toho vznikají pozoruhodné rozhovory o morálních hodnotách, jak marníme náš čas atd. Nesmírně důležité je seznamovat je s kvalitním výtvarným uměním, poezií a hudbou, protože jim pomáhají nalézt náhradu za nezdravé zájmy. To všech by ale nemělo vypadat jako „kázání“. Podobně bychom měli usilovat o pozvání do jejich domovů a pokojů – a to i k těm, kteří ještě studují. Pomáhá to vytvořit pouto: „Můj kněz mě opravdu zná; viděl i nepořádek v mém pokoji a nepadl z něj do mdlob.“

6. Patrně nejdůležitější pro nás pro všechny – pro budoucí kněze i pro ostatní – je, abychom k mládeži přistupovali s vroucím srdcem a do úpadu se za ni modlili. Což znamená, že musíme usilovat o skutečnou svatost a opravdovou lásku. Buď se každý den opravdu snažíme pravoslavně žít, nebo nesnažíme; třetí možnost neexistuje. Jak nám řekl Hospodin: Budťo jsme horcí nebo studení; vlažnost je nepřijatelná. Proto musíme pochopit, že neexistuje takový morální pojem jako „cool“⁶⁶ a že mládež už má z hloubi duše tohoto slova dost. Slovo „cool“ se nesmí vyskytovat ani v našem slovníku; musíme sice říkat, co si myslíme, ale hlavně si musíme být toho, co říkáme, vědomi.

7. Podle toho, co jsem pochopil, mají mnozí mladí lidé nečekanou schopnost trpět – myslím skutečně trpět, a nikoli si naříkat. Je jim bolestně známa křehkost a zranitelnost života a mezilidských vztahů – možná že ani my je tak do hloubky neznáme. A právě to otevírá možnost duchovního hledání. „Když trpíš, tak přeci chceš pochopit proč trpíš, jak dlouho a kdo za to může. Pokud se tato otázka položí dostateč-

ně široce, projevuješ zájem o Boha a nábožen- skou zkušenost.“* Díky tomu se mnozí mladí lidé začali na život dívat se smutkem; z vlastní zkušenosti chápou slova žalmisty: „Zkroušený duch, to je oběť Bohu.“ To znamená, že vyzráli pro pravoslavné křesťanství – mělo by to však být spíše pravoslavné srdce než rozumu. Jinými slovy by se mělo jednat o pravoslaví trpící. A na tomto místě musíme mít sílu projevit Kristovu lásku a prokázat svůj soucit. Musíme být připraveni jít na kříž, abychom duše těchto lidí vybojovali pro Boha.

Níže uvedená modlitba byla napsána před- stavitelem *generace X*, jenž konvertoval k pra- voslaví a dnes je pravoslavným mnichem. Mnohem komplexněji, než bych toho byl scho- pen já, vyjadřuje smutný, avšak neodbytný pláč o pomoc, který od mladších generací uslyšíme, když se zaposloucháme. A co je zvláštní, tato poéma mluví i za nás, generaci starší, protože i my jsme byli životem pošramoceni.

„Neodvracej se od nás, přečistá Matko, všichni jsme utečenci, nechtění svědkové konce věků, kteří vyrostli na fast food a MTV, které na nás vyvrhlo tolik lži.

Ó Bohorodičko, řekni přece našim nečistým uším pravdu, abychom mohli uslyšet tvůj pře- čistý hlas.

Jediná svatost, kterou známe, je na papíře a na- še raněná srdce ji stěží chápou.

Jedinou svatost vidíme v Písmu.

Ó Přesvatá, neodvracej svůj pohled od nás.

Jsmě špinavé, zkažené zboží, zneužitá a poníže- né špatnými sklony, jsme zmatení a zlí.

Naše paměť a duše jsou rozstřílené na kusy a teče z nich krev.

Ó Matko Boží, zahal nás svým omoforem a očisť nás.

Daruj nám slzy, žhoucí slzy, abychom prolomili led v našich srdcích.

Znovu a znovu jsme na obrazovce viděli to, co se očima nesmí vidět.

A teď se to nezváno vrací ve snu znovu a zno- vu a spánek se stává mučením.

Ke komu se máme obrátit?

Přiveď nás ke své ikoně!

Víme, že jsi milosrdná.

Podívej, nalézáme útočiště ve tvých kláštorech! Neodvracej se od nás, ó Matko.

Chceme nalézt spásu. Svět nám říká X, Y, Z. Ale učebnice ani časopisy nemohou popsat škodu, kterou nám temné síly udělaly.

Chudí i bohatí všech barev a ras, my jsme ute- čenci. Ó přesvatá Bohorodičko, spas nás!“

Všichni dobře víme, že církev je povinná učit mládež následovat Krista. A k tomu, jak už jsem řekl, může dojít pouze tehdy, až se budeme sna- žit Krista následovat my sami. Spousta mladých lidí dnes odmítla téměř všechno. A většina z nás, jejich otců a dědů, si myslí, že odmítli také Boha. Ale oni ho ve skutečnosti nikdy nepoznali. Od- mítli jenom „boha“ Západu. Opravdový Bůh je přítom možná to jediné, co neodmítli, protože cesta k němu byla uzavřena. Z toho plyne, že může být vlastně velice snadné, aby opravdový Bůh jednou přišel a zaujal místo, které mu mla- dí lidé připravili tím, že odmítli svět. Nejsou ni- čím vázání a cítí, že nemají co ztratit. Někdy by jen stačilo, aby pochopili Boží přítomnost. Na- še práce by měla spočívat v tom, abychom jim tuto přítomnost zprostředkovali, abychom Bohu dovolili žít v nás. Nejkrásněji to vyjádřil ctihodný Serafím Sarovský ve své brilantní for- mulaci: „Získej Ducha svatého a tisíce lidí kolem tebe naleznou spasení.“

Generace X ve skutečnosti potřebuje jenom tohle, stejně jako to potřebuje *generace tisíc- letí* a všechny ostatní generace. Ačkoli žijeme v posledních dnech světa, je lepší, když si ne- budeme brát odvalu, ale budeme se naopak povzbuzovat a se zájmem a chutí pracovat, protože v tom spočívá pro mladé lidi naděje! Rád bych svou řeč ukončil slovy z knihy Skut- ků svatých apoštolů:

„A stane se v posledních dnech, praví Bůh, sešlu svého Ducha na všechny lidi, synové vaši a vaše dcery budou mluvit v prorockém vytr- žení ... a každý, kdo vyzývá jméno Páně, bude zachráněn.“ (Sk 2,17.21)

Amen.

Referát byl přednesen při promoci v Semináři svaté Trojice v roce 2001. Z ruského překladu A. Poreckého uveřejněného v časopise Pravoslavnaja Rus 11/2003 přeložil diákon Hanuš Nykl.

MALÁ VODNÍ ELEKTRÁRNA SV. APOŠTOLŮ

– OCHRANA BOŽÍHO STVOŘENÍ

Lukáš z Nového Města nad Váhom byl roku 1424 upálen jako stoupenec svatého Jana Husa. Mistra Jana, který chtěl oprostít církev od všeho, co ji za uplynulá staletí vzdálilo od apoštolské čistoty. Mistra z Husince u Prachatic, který obětoval život za obnovu svatého pravoslaví. Mučedníka, jenž se hlasem velikým ve strašných plamenech hranice modlil Ježíšovu modlitbu tak dlouho „než bys dvě Páteře odříkal“ (očitý svědek Petr z Mladoňovic).

Na Lukáše a Jana, na Jeronýma Pražského a Jana Želivského, na všechny tyto mučedníky, vzpomínám se slzami v duši, když hledím do stříbrných vod Váhu, nad nimiž žehná vладыka metropolita Christofor malé vodní elektrárny Svatých apoštolů. Igumena Alexije z vilémovského monastýru Zesnutí přesvaté Bohorodice se sestrami Kateřinou a Felicitas pomáhají při svěcení a drží ikonu Svatých apoštolů.

Elektrárna je dalším konkrétním ekologickým příspěvkem Pravoslavné akademie, jejímž prezidentem je metropolita Christofor a ředitelem Mgr. Roman Juriga. Tato akademie již několik let realizuje svůj ekologický program zaměřený k ochraně Božího stvoření.

Patří do něj nejen sluneční kolektory na střeše monastýru ve Vilémově, ale také větrná elektrárna sv. Eliáše v Protivanově a další naplánovaná díla, o nichž mohou promluvit lépe odborníci než já – laik.

Těmito stavbami Pravoslavná církev v českých zemích a na Slovensku dává příklad hodný následování, jak ve svém projevu zdůraznil host slavnostního vysvěcení elektrárny monsignor Sokol, zástupce římskokatolické církve.

Jako členka Pravoslavné akademie jsem obdržela pozvánku na tuto mimořádnou akci, která se uskutečnila 26. 9. v obci Horná Streda nedaleko Nového Města nad Váhom. Na pozvánce je uveden program, začínající posvěcením elektrárny Svatých apoštolů prezidentem Pravoslav-

né akademie, metropolitou Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku vладыkou Christoforem. Po svěcení následovala ukázka provozu elektrárny, projevy hostů z prešovské a michalovské eparchie, obou kancléřů těchto eparchií a dalších významných osobností.

Citlivě sestavený program nepostrádal ani kulturně-hudební složku. Krásným a pozhnaným dnem zaznívá jasný hlas třináctileté Julie, zatímco její malá sestra a maminka se strýcem ji rytmicky doprovázejí hrou na kytaru a další hudební nástroje.

Přivezla jsem několik výtisků knihy Nikolaje Velimiroviče Svatý Jan Hus a sborníku Vím, komu jsem uvěřil. A opět s údivem (a lítostí)

pozoruji, že je zde na západním Slovensku právě tak, jako byl na východním Slovensku, o ně větší zájem než v českých zemích. Vладыka metropolita Christofor je obklopen pravoslavnými i jinoslavnými bratry a sestrami, kteří ho prosí o podpis obou knížek.

Vnímám celou duši pohodu, upřímnost, promodlenost probíhající okamžiků a děkuji Hospodinu, že mně už podruhé dal možnost nahlédnout do slovenské části naší pravoslavné církve.

Ředitel Pravoslavné akademie Roman Juriga odborně hovoří o elektrárně Svatých apoštolů jako jedinečném ekologicko-technologickém zařízení, které šetří zdroje a globální ekosystém. Toto zařízení bylo postaveno v rámci projektu Centra pro aplikaci obnovitelných zdrojů energie sdružením Pravoslavné akademie Vilémov ve spolupráci se sdružením Alterna.

Pro hosty je připraveno i malé pohoštění. Nechybí ani výstava fotografií, jež vyprávějí o tom, jak elektrárna vznikala.

Rozjíždíme se do svých (v některých případech vzdálených) domovů s radostnými pocity. A posvěcená, pozhnaná elektrárna Sv. apoštolů tiše pokračuje ve svém bohuľibém díle.

sestra Jana

PLZEŇ

*Radost v duši,
v srdci žal...*

Bohatý život člověka lze shrnout pouze do jedné věty. Bohatství nespočívá v pozemských statcích, ale v hloubce a čistotě lidského srdce.

Rád bych touto cestou poděkoval všem blízkým i vzdáleným, všem smutečným hostům, že se přišli 3. srpna t. r. do Domažlic rozloučit s bratrem Luďkem Votýpkou, který odešel na věčnost ve svých 51 letech. Byl nejen neúnavným a úspěšným podnikatelem, vzorným manželem a trpělivým tatínkem, nýbrž i člověkem s širokým srdcem. Věnoval se například charitativní činnosti a kromě jiného podpořil významnou finanční částkou pravoslavný monastýr v Hrubé Vrbce.

V první řadě patří dík vladykovi Kryštofovi, nejvyššímu představiteli pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku, za upřímná slova, jimiž potěšil zarmoucenou duši pozůstalé vdovy Halyny, se kterou byl br. Luďek od r. 2000 šťastně ženat. Archijerejské požehnutí udělil rovněž oběma synům – Martinovi a Michalovi. Duchovním otčům prot. Janu Polanskému z Plzně, prot. Vladimíru Martinovi z Horšovského Týna a jer. Milanu Horvátovi z Tachova patří rovněž dík za pohřební obřad, který pomohli vladykovi Kryštofovi důstojně vykonat.

Velkou obětavost projevila rovněž baronka von Tyssen, když na sebe vzala organizaci pohřbu. Za to jí rovněž Pán Bůh zaplatí! No a konečně pražský pěvecký sbor, jenž Br. Luďka důstojně doprovázel na jeho poslední pozemské pouti. Ať Hospodin Bůh na výsosti udělí unavené jeho duši ve blaženém zesnutí spočinutí!

jh

VZPOMÍNKY ZA ZESNULÉ.

Mnohokrát, když jsem projížděl kolem hřbitova v Přerově mne napadlo, že už bych konečně měl zajít ke hrobům těch, které jsem pohřbíval, popřípadě najít hroby s pravoslavným křížem, tam se pomodlit za pokoj jejich duší a zapálit svíčku. Nějak se mi to ale nedařilo. A tak jsme se společně s římskokatolickým duchovním z Přerova, který měl podobné pohnutky, rozhodli využít podzimního ustáleného zvyku v celé společnosti, kdy lidé chodí ke hrobům svých blízkých. Přišli jsme na nápad vzpomínek za zesnulé na místním hřbitově, kde vytvoříme mohutný průvod a za zpěvu určených písní budeme putovat po různých místech hřbitova, kde při zastaveních každá církev vykoná své modlitby za zesnulé pod-

le svých pravidel. K této myšlence se připojil i duchovní církve československé husitské. Přítomní věřící se při této akci také dozví o důležitosti modliteb za zesnulé a vyslechnou si kázání některého z duchovních. Nakonec všichni před křížem uprostřed hřbitova zazpívají píseň o zmrtvýchvtání Krista, položí svíčky a spolu se svými pastýři se rozcházejí ke hrobům svých blízkých, kde vykonají ještě individuální vzpomínky. Tato akce vyjadřuje touhu mnohých křesťanů dát podzimnímu rituálu světských výzdob hřbitovů křesťanský charakter. Myslím, že se záměr podařil, neboť se každý rok tyto vzpomínky pravidelně opakují.

o. Libor Raclavský

Nepomine jedině písmenko ze Zákona

Pán Ježíš to řekl doslova: „Dokud nepomíne nebe a země, nepomíne jedině písmenko ani jediná čárka ze Zákona... Kdo by zrušil jedině z těchto nejmenších přikázání a tak učil lidi, bude v nebeském království vyhlášen za nejmenšího...“ Týká se to především desatera Božích přikázání, které jsme uvedli v minulém vyprávění na konci a které Mojžíš předložil lidu dokonce vyryté na dvou kamenných deskách. Tato Boží přikázání jsou závazná pro všechny Boží lid, i pro nás, a proto, než budeme vyprávět o dalších dobrodružných příbězích Božího lidu, zastavíme se chvíli u těchto přikázání.

Vzpomínáte si, jak Hospodin mluvil k Mojžíšovi z hořícího keře, když ho posílal do Egypta, aby vyvedl Boží lid z této země otroctví? Mojžíš žádá na Hospodinu, aby mu sdělil své jméno. Nám ta žádost připadá zbytečná. Modlíme se k jedinému Bohu, oslovujeme ho Bože, a je-li jediný, nač znát ještě jeho jméno! Jenomže v době Mojžíšově kvetlo mnohobožství, pohany uctívaná božstva měla různá jména. Mojžíš se mohl dočkat od svých soukmenovců nebo od faraona otázky: „Který bůh tě posílá? Proto mu Bůh jediný a pravý, Bůh jeho otců své jméno sděluje. Hebrejsky, v jazyce, v němž byla většina Bible napsána, zní „Jahve“, což je česky „Jsem který jsem“ nebo volněji přeloženo „Jsoucí“. Jahve je tvar slovesa býti. To jméno chce říci, že všechno na světě kdysi nebylo a jednou nebude, jenom Bůh vždycky je. Tento Bůh se zjevoval praotcům Božího lidu – Abrahamovi, Izákovi i Jákobovi, on vyvedl Boží lid z egyptské poroby a nyní s ním uzavírá smlouvu. Ze své strany mu dává zákon a lid se ze své strany zaváže jej plnit a Bůh pak bude svůj lid ochraňovat. Na své životní cestě se lid setká s jinými bohy a s jejich nároky, ale těch si nesmí všimnout a brát je vážně, neboť Jahve, skutečný Bůh, je jen jeden. To je obsah a smysl prvního přikázání z desatera.

Druhé přikázání varuje lidi, aby si tyto bohy samovolně nevytvářeli. Víme z dějin, že lidé uctívali jako boha slunce, měsíc nebo moře nebo blesk nebo ještě jiný jev v přírodě a někdy si je podle svých představ zobrazovali a stavěli jim chrámy. Těmto zobrazením říkáme modly. Ale slunce, měsíc, moře atd. jsou Boží stvoření a není správné, aby člověk uctíval pouhé stvoření, i když působí blahodárně nebo vzbuzuje strach, místo Tvůrce těchto jevů, natož aby si je nějak jako božstvo zobrazoval.

Něco ze síly, která je v Bohu, je i v jeho jménu. Proto je v modlitbě opakujeme a to nám dodává sílu z Boží blízkosti. Ale Jeho jméno nesmíme zneužívat k nějakému zaříkávání, čarování, nebo dokonce nadávání. Izraelci měli takovou úctu k Božímu jménu, že je ani nevyřekovali a kde se v textu Písma svatého vyskytlo Jahve, četli je Adonaj, což znamená Hospodin nebo Pán. To je obsah třetího přikázání.

Na začátku Bible se hovoří o tom, jak Bůh stvořil svět v šesti dnech a sedmý odpočíval. Ve čtvrtém přikázání to připomíná: „V šesti dnech učinil Hospodin nebe i zemi a všechno, co je v nich, a sedmého dne odpočinul. Proto požehnal Hospodin den odpočinku a oddělil jej jako svatý.“ Čtvrté přikázání ustanovuje sedmidenní týden, který platí dodnes. Současně přikazuje dvě věci: „Šest dní má člověk pilně pracovat, aby si zajistil svou obživu, a všechnu práci, kterou musí zvládnout, aby zvládl za těch šest dní. Protože sedmý den je den Božího odpočinku a ten den my nepatříme sobě, ale Bohu. Ten den je oddělen jako svatý, tedy nejen pro odpočinek, ale i pro modlitbu, pro lásku k Bohu i bližnímu, pro cestu člověka ke svatosti, k tomu, aby byl lepší, hodnější, ušlechtlejší.“

Tato první čtyři přikázání jsou k tomu, aby nám ukázala, jak projevít svou lásku k Bohu. Zbýlých šest bude o lásce k bližnímu, ale o nich až příště.

vás arcibiskup Simeon